

**Notitie : Quickscan flora en fauna ‘Slipterrein
Boutensteinseweg’ te Enspijk**

Datum : 31 oktober 2019
Opdrachtgever : Paul Küppers, M-Tech Nederland BV
Projectnummer : P01005
Opgesteld door : ir. M.J.I.C. van de Schoot
Interne controle: : ing. M. Koen

Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt dat deze in overeenstemming met de nationale natuurwetgeving en het provinciale natuurbeleid moeten worden uitgevoerd. In het kader van een bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de verplaatsing van het bedrijf Kemp Schalkwijk BV, is door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek (quickscan) een beoordeling gemaakt van de mogelijke effecten die het plan kan hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

De bescherming van de natuur is per 1 januari 2017 in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet vormt voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Omtrent houtopstanden is de voormalige nationale Boswet eveneens in de Wet natuurbescherming opgenomen. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Wet Natuurbescherming en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’ van het Ministerie van Economische Zaken van december 2016.

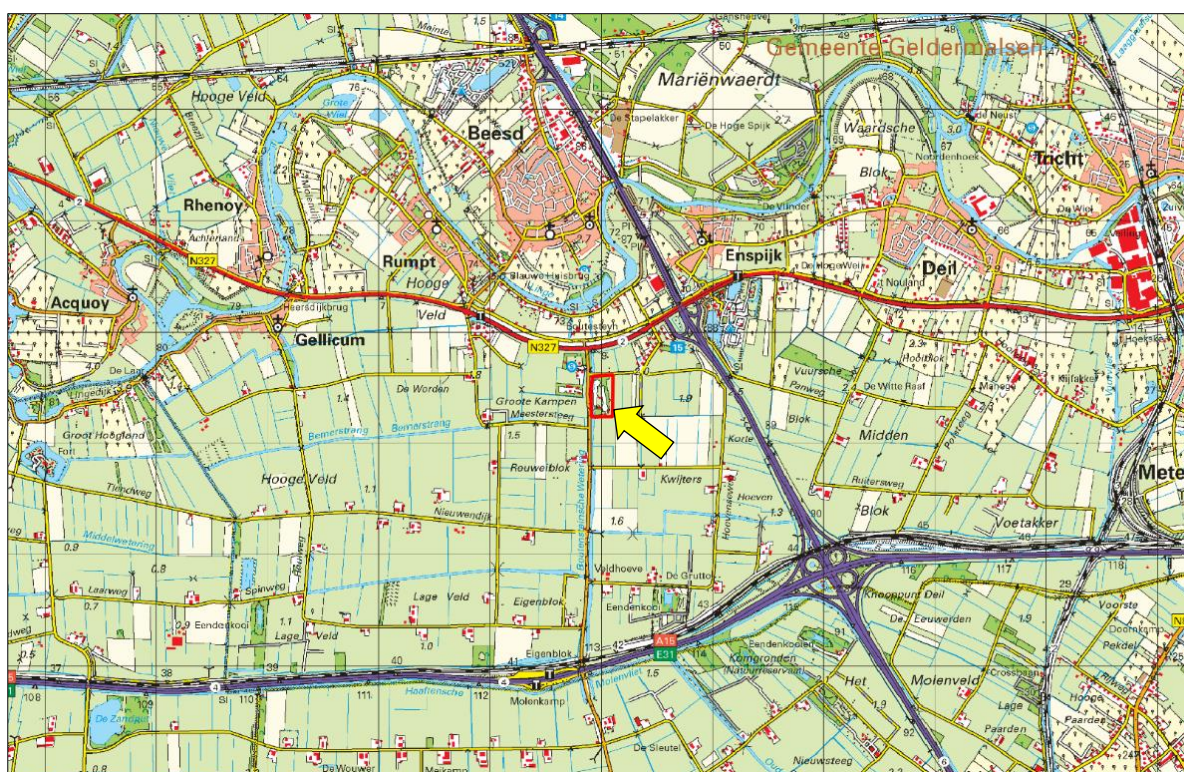
Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 29 oktober 2018 tussen 15.30-16.30 uur door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving hiervan. Het was circa 6°C, geheel bewolkt, zonder neerslag, met een noordoostenwind van 3 Bft. Tijdens het veldbezoek is gelet op de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat en nest/verblijfsmogelijkheden. Daarnaast heeft er op 29 mei 2019 een extra inspectie plaatsgevonden ter plaatse van de noordoostelijke bosstrook, naar aanleiding van een

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

vermeend buizerdnest ter plaatse. Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken, NDFF-gegevens en op basis van 'expert judgement' nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten er voor kunnen komen binnen en nabij het plangebied en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd. Aan de hand van het verkennende onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is er vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Planbeschrijving

Het plangebied is gelegen in de gemeente Geldermalsen, circa 550 meter ten zuiden van de Linge ter hoogte van Beesd en Enspijk. In figuur 1 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

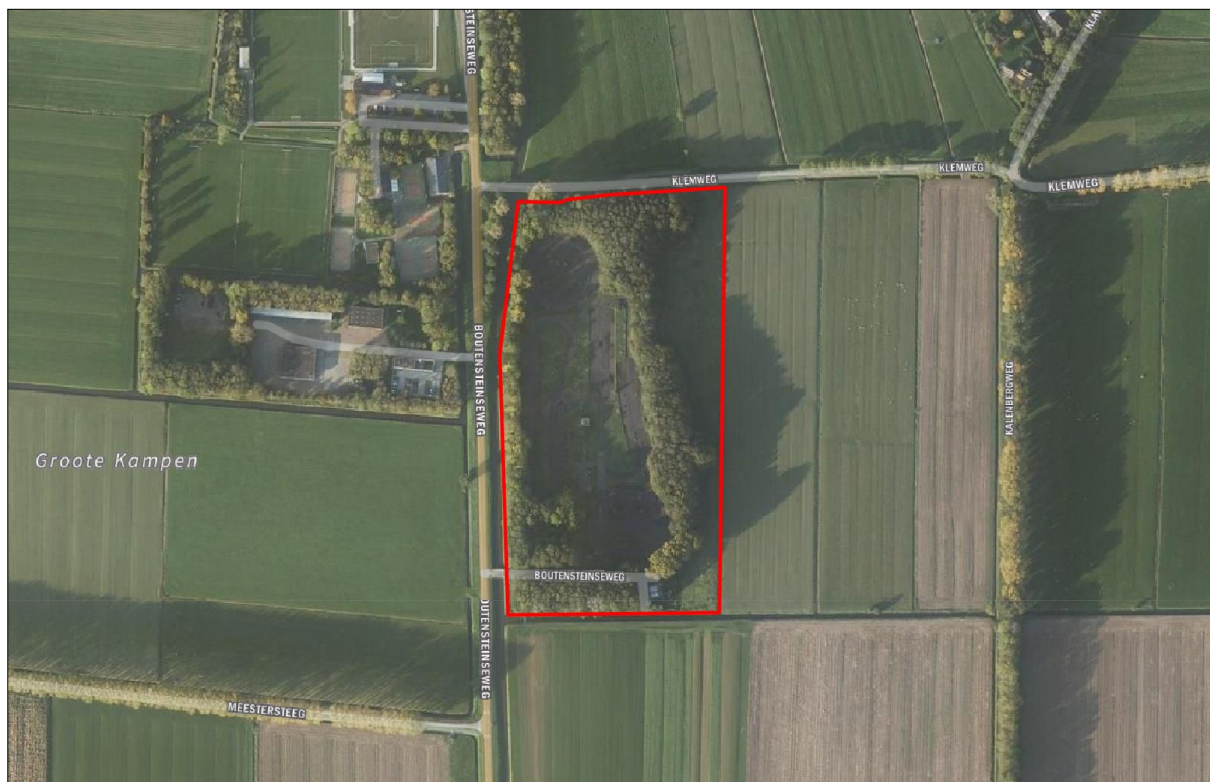

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied (1:25.000)

Huidige en toekomstige situatie

Het plangebied bestaat momenteel uit een voormalige slipschool. Op het terrein is veel asfalt aanwezig. Ook staan er nog enkele gebouwen; een romneyloods, een half gesloopte voormalige verkeersstoren en blokhut (antikraakwoning). De wegen worden omringd door een strook bos. Ten oosten hiervan ligt nog een strook akker/weiland welke ook bij het plangebied hoort. In figuur 2 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 4 t/m 13 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Het bestemmingsplan creëert de mogelijkheid voor het bedrijf Kemp Schalkwijk BV om hier zijn bedrijf naar toe te verplaatsen. Het bedrijf, dat zich primair bezighoudt met groenvoorziening, landschapsinrichting, groenbeheer en groenonderhoud in de breedste zin van het woord, is nu gevestigd op een tweetal locaties in Schalkwijk en Odijk. Enkele van de bomen worden gekapt en er worden twee loodsen gerealiseerd. Enkele van de gebouwen op het terrein worden gesloopt. Daarnaast wordt bos gerealiseerd in het oosten van het plangebied. De sloot langs het oosten van het plangebied blijft behouden.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving

Figuur 3. toekomstige situatie plangebied

Figuur 4. Westzijde plangebied vanaf Boutensteinseweg

Figuur 5. Noordelijk deel slipschool

Figuur 6. Zuidelijk deel slipschool

Figuur 7. Romneyloods in zuidwesten van het plangebied

Figuur 8. Voormalige verkeerstoren midden in plangebied

Figuur 9. Close-up half gesloopte voormalige verkeerstoren

Figuur 10. Westelijk open deel plangebied

Figuur 11. Zuidzijde van te slopen loods

Figuur 12. Oostzijde plangebied met sloot

Figuur 13. Te slopen blokhut in zuidoosten plangebied

Figuur 14. Noordelijke bosstrook gezien richting plangebied

Figuur 15. Noordelijke bosstrook gezien richting Klemweg

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

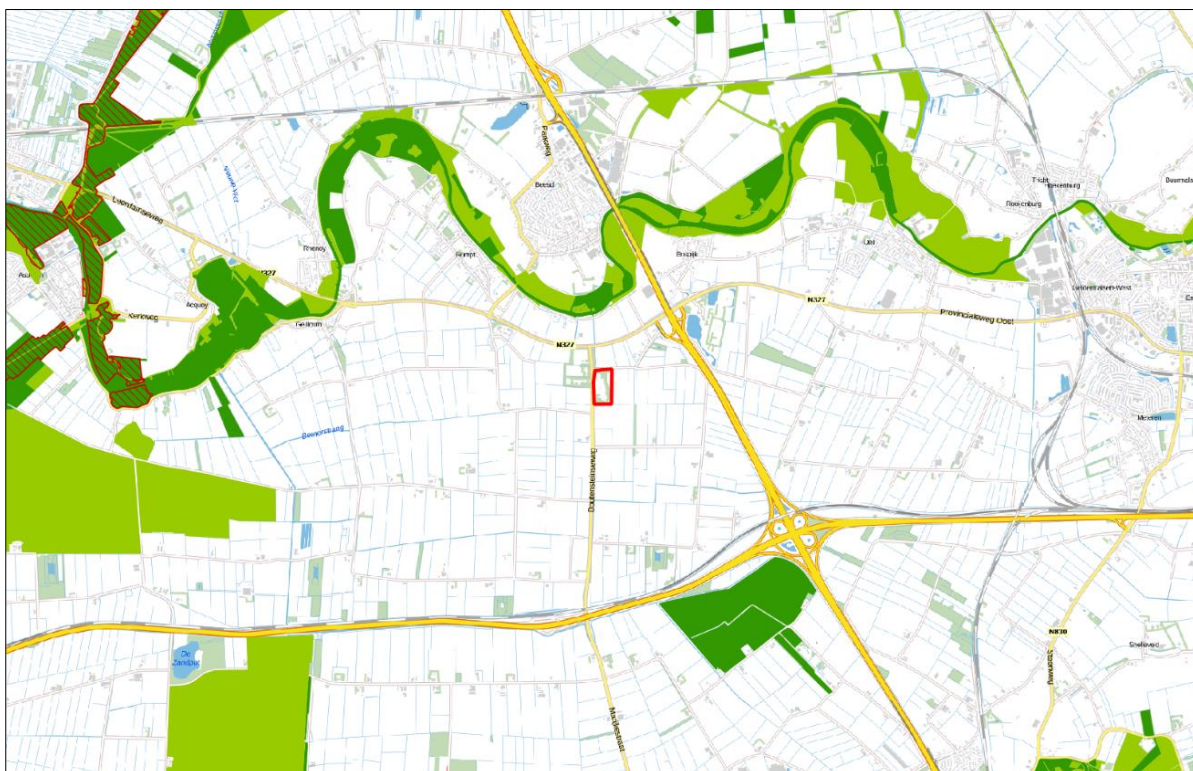
De Wet natuurbescherming, heeft voor wat betreft gebiedsbescherming, betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied zijn vergunningsplichtig.

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, "Lingegebied & Diefdijk-Zuid", bevindt zich op circa 4,7 kilometer afstand ten westen van het projectgebied (zie figuur 14). Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect door storingsfactoren als toename van geluid, licht of depositie van stikstof. Mede gezien de afstand tot het plangebied zijn externe effecten als gevolg van licht, geluid en dergelijke uitgesloten. Daar de voorgenomen ontwikkeling de verplaatsing en uitbreiding van een bedrijfslocatie betreft, is een toename van de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied (ook al is deze marginaal) niet op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek is noodzakelijk.

Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen Gedeputeerde Staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen. In de provincie Gelderland bestaat het NNN uit het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de groene ontwikkelingszone (GO). Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones met als doel natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied te verbinden. Activiteiten in deze gebieden zijn alleen toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken of waarden of als deze kunnen worden tegengegaan met mitigerende maatregelen.

Het plangebied is niet gelegen binnen het GNN/GO (zie figuur 16). Het dichtstbijzijnde onderdeel van het NNN ligt ongeveer 550 meter ten noorden van het plangebied. Gezien de aard van de voorgenomen plannen zullen de omgevingscondities redelijkerwijs gelijk blijven, waardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN/GO niet worden aangetast. Vervolgonderzoek in het kader van het GNN/GO wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Figuur 16. Ligging NNN (groen) en Natura 2000-gebieden (rood gearceerd) ten opzichte van perceel plangebied (rood omlijnd)

Toetsing beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden, conform de Wet natuurbescherming, heeft betrekking op alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van minimaal tien are of een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gelegen buiten de bebouwde kom. Wanneer houtopstanden worden geveld, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Aangezien er bij de plannen (onderdelen van) houtopstanden worden verwijderd is toetsing aan het onderdeel houtopstanden conform de Wet natuurbescherming van toepassing. Het verwijderde areaal bos zal moeten worden herbeplant. Voor kap met herbeplanting op andere grond dient een ontheffing te worden aangevraagd, waarbij wordt aangegeven waar wordt gekapt en waar de herbeplanting plaatsvindt. Deze herbeplanting dient binnen 3 jaar na de kap plaats te vinden. De nieuwe beplanting moet kwalitatief en kwantitatief in verhouding staan tot de gekapte houtopstand.

Toetsing soortenbescherming

De Wet natuurbescherming heeft, voor wat betreft soortenbescherming, betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en een aantal vaatplanten. De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- Vogels (artikel 3.1 Wet natuurbescherming)
- Europees beschermde soorten (artikel 3.5 Wet natuurbescherming)
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming)

Beschermde soorten vanuit nationaal oogpunt betreffen soorten uit 'bijlage A en B' van de Wet natuurbescherming. Beschermde soorten vanuit Europees oogpunt betreffen soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 verdrag van Bonn, en alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn). De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Vogels (artikel 3.1 Wnb)	Europees beschermde soorten (artikel 3.5 Wnb)	Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wnb)
<i>Art 3.1 lid 1</i> Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	<i>Art 3.5 lid 1</i> Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	<i>Art 3.10 lid 1a</i> Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
<i>Art 3.1 lid 2</i> Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	<i>Art 3.5 lid 4</i> Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	<i>Art 3.10 lid 1b</i> Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
<i>Art 3.1 lid 3</i> Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	<i>Art. 3.5 lid 3</i> Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
<i>Art 3.1 lid 4 en lid 5</i> Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	<i>Art 3.5 lid 2</i> Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	<i>Art 3.5 lid 5</i> Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	<i>Art 3.10 lid 1c</i> Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

De Wet natuurbescherming regelt dat de provincie bevoegd gezag is en de lijst met te beschermen soorten kan aanpassen op de situatie in de provincie. De soortbescherming kan hierdoor per provincie

verschillen. In het algemeen gelden voor alle drie de categorieën de zogenoemde verbodsregels. Een ontheffing hierop wordt voor de Nationaal beschermde soorten (art. 3.10 Wnb) met een lichte toets verleend. Voor de vogels en Europees beschermde soorten geldt een zware toetsing. Het verschil binnen provincies zit vooral in het aantal nationaal beschermde soorten met een vrijstelling bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen. Zo zijn, in tegenstelling tot een aantal andere provincies, de kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) binnen de provincie Gelderland per 1 maart 2019 niet meer vrijgesteld.

Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er (provinciale) vrijstelling verleend kan worden (al dan niet door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode), of dat er een alternatieve oplossing mogelijk is waardoor er geen negatief effect kan plaatsvinden. Indien dit niet mogelijk is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden op basis van een geldig wettelijk belang, waarbij de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten niet in het geding komt. De ontheffing kan dan onder voorwaarden worden verleend.

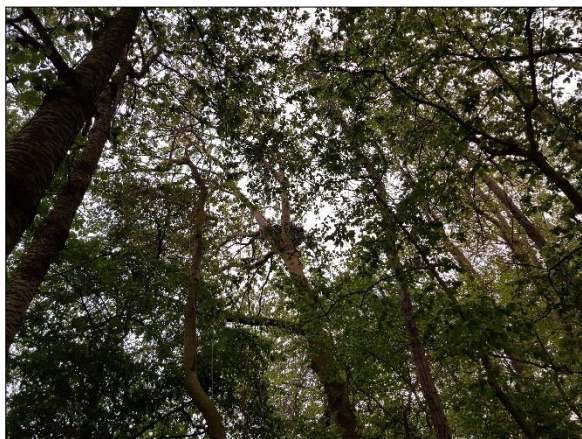
Vogels

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten') zijn de nesten en de functionele leefomgeving jaarrond beschermend. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten').

De bebouwing op het terrein biedt geen geschikte nestmogelijkheden aan soorten met jaarrond beschermd nest. De voormalige verkeerstoren in het midden van het plangebied is zwaar in verval en biedt geen ruimte onder daken, in spouwmuren of andere "gesloten" ruimtes voor soorten als kerkuil en huismus om te broeden, daarnaast zijn er geen sporen van deze soorten in de gebouwen waargenomen. De woning/blokhut in het zuidoosten van het plangebied biedt eveneens geen geschikte nestlocaties onder het dak of elders in het gebouw. Hierdoor kunnen broedlocaties van soorten als

kerkuil, huismus en gierzwaluw binnen het plangebied worden uitgesloten. Ten aanzien van de steenuil zijn er ook geen elementen als knotwilgen en dergelijke aanwezig. Mede door de afwezigheid van (potentiele) nesten van deze soorten, zal het plangebied ook niet van essentieel belang zijn als foerageergebied voor eventuele broedgevallen in de ruime omgeving van het plangebied. Daarvoor is de afstand of te groot of de soort heeft een dusdanig groot leefgebied dat het voormalige slipterrein hiervan hooguit een beperkt onderdeel van vormt.

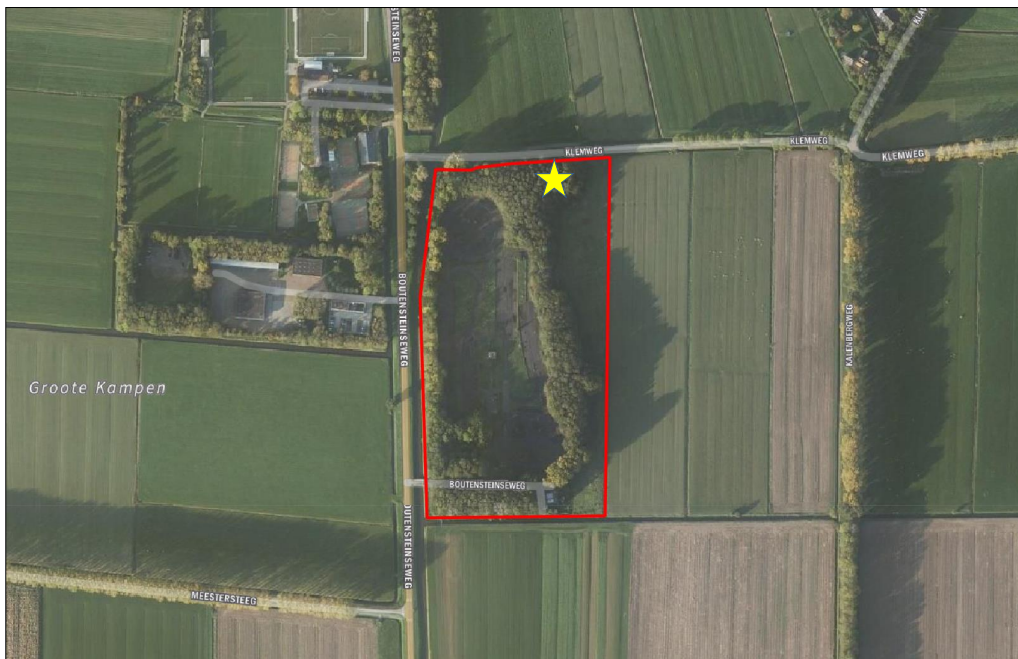
In een boom (es), op beperkte hoogte (5 a 6 meter), in de noordoostelijke hoek van het plangebied is een roofvogelhorst aanwezig waar een buizerd op is waargenomen, zie figuur 17 t/m 19, wat een indicatie van een broedgeval betreft. Er is ook een nest waargenomen in de bomen bij de loods, echter gezien de beperkte grootte en ontbreken van prooiresten of braakballen is het aannemelijk dat het hier een nest van de zwarte kraai betreft. Verder kunnen in de bomen “algemene” soorten als merel, roodborst, heggenmus, zwartkop, winterkoning, vink en houtduif tot broeden komen.

Figuur 17. Buizerdnest halverwege een es

Figuur 18. Close-up van het buizerdnest

Figuur 19. Locatie buizerdnest (gele ster)

Toetsing

De boom waar het buizerdnest in aanwezig is blijft behouden, evenals de bomen in de directe omgeving hiervan, tot op circa 40 meter. Daarnaast wordt ten oosten en zuiden extra bos aangeplant om de huidige structuur aan te vullen. Verder wordt om het beoogde werkterrein een betonnen damwand gerealiseerd van enkele meters hoog, waarmee verstoring van een broedgeval vanaf het werkterrein in de toekomst redelijkerwijs wordt voorkomen. Qua foerageergebied heeft de buizerd een dusdanig groot jachtgebied (minimaal 1 km²), dat het voormalige slipterrein hierin niet van essentieel belang voor het functioneren van de betreffende nestplaats. Om verstoring van het huidige (waarschijnlijke) broedgeval op voorhand te voorkomen dienen werkzaamheden binnen 75 meter van het nest buiten de kwetsbare periode van de buizerd te worden uitgevoerd, ook mag het nest niet binnen deze afstand benaderd worden. De kwetsbare periode betreft de periode van februari t/m augustus. Door aan bovenstaande te voldoen gaat bij uitvoering van de plannen geen nestlocaties en/of essentieel leefgebied van soorten met een jaar rond beschermde status verloren en wordt overtreding van de verbodsbepaling artikel 3.1 lid 4 en lid 5 op voorhand voorkomen.

Bij het verwijderen van een deel van het opgaand groen kunnen wel nesten verloren gaan die niet jaarrond zijn beschermd. Voor de betreffende vogelsoorten geldt dat, indien het verwijderen van het opgaand groen buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd, er redelijkerwijs geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Bij twijfel over de aan/afwezigheid van een vervroegd of verlaat broedgeval (bijvoorbeeld van een houtduif) dient een controle hieromtrent zekerheid te bieden. De voorgenomen

plannen zullen geen afname van essentieel broedhabitat veroorzaken van een vogelsoort, inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties is dan ook uitgesloten.

Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de Zoogdiervereniging is het plangebied gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, baardvleermuis, tweekleurige vleermuis, meervleermuis en watervleermuis.

In de te kappen bomen zijn geen potentiële verblijfplaatsen als boomholtes of loshangend schors aanwezig. Het aanwezige bakstenen gebouw, voormalige verkeerstoren, verkeerd in een zeer vervallen staat en biedt door te veel invloed van wind en regen eveneens geen geschikte verblijfplaats. Ook de houten (anti-kraak) woning biedt wegens het ontbreken van ruimtes achter betimmeringen en dergelijke geen vaste rust- en verblijfsmogelijkheden voor een vleermuisensoort. De werkzaamheden zullen geen negatief effect hebben op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen. Verder is er ondanks het kappen van bomen geen sprake van essentiële aantasting ten aanzien van het potentiële foerageerhabitat, het aandeel bosrand blijft nagenoeg gelijk en de beschutting van plangebied voor foeragerende vleermuizen binnen het plangebied blijft behouden. Wel is het van belang dat er geen verlichting wordt gericht op de bomen, daar dit een negatief effect kan hebben op de geschiktheid van het plangebied als foerageergebied. Negatieve effecten op vliegroutes zijn uitgesloten, gezien er geen lijnvormige elementen worden doorbroken of verwijderd. Ook hiervoor geldt echter wel dat verlichting op de bomen dient te worden voorkomen.

Toetsing

Binnen het plangebied zijn geen potentiële verblijfplaatsen aanwezig. Bij uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling zal er geen sprake zijn van (potentiële) overtreding van vaste rust- of verblijfplaatsen, vliegroutes of (essentieel) foerageerhabitat voor vleermuizen, mits er geen verlichting uitschijnt of wordt gericht op het opgaande groen. Verlichting kan namelijk een verstorend effect hebben op zowel foerageer- als vliegroutefuncties.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt geschikt habitat voor grondgebonden zoogdieren. Soorten als egel, konijn, vos, bosmuis, veldmuis en huisspitsmuis kunnen in het plangebied worden waargenomen. Mede door het behoud van het merendeel van het huidige bosareaal en herbeplant aan de oostzijde, betreft de ontwikkeling geen afname van essentieel leefgebied voor deze soorten. Daarbij geldt voor al deze soorten een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. In het kader van de zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om tijdens de werkzaamheden voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen, met name een relatief trage soort als de egel die onder dichte beplanting verscholen kan zitten. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied.

Volgens de verspreidingsgegevens komen in de omgeving van het plangebied ook de niet vrijgestelde soorten bever, boommarter, wezel, hermelijn en bunzing voor. Voor de bever zijn de watergangen rond het gebied redelijk geschikt. Deze soort zou in het bos aan de bomen kunnen knagen. Er zijn echter geen (knaag)sporen aangetroffen die doen wijzen op de aanwezigheid van deze soort. Voor de marterachtigen zijn geen elementen als takkenhopen, holtes in bomen of grotere holtes in de grond aangetroffen welke kunnen dienen als verblijfplaats voor grotere martersoorten als de boommarter en de bunzing. Daarnaast zijn in de gebouwen geen sporen aangetroffen die duiden op het gebruik als vaste rust- en voortplantingsplaats. Het is daarentegen niet uitgesloten dat een soort als de wezel er- gens in een muizenholletje verblijft. Verder biedt het plangebied, mede door de combinatie van ruigte-vegetatie, bosranden en water, geschikt foerageergebied voor de kleine marterachtige. De aanwezig- heid van andere strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn op basis van de versprei- dingsgegevens en/of het ontbreken van geschikt habitat redelijkerwijs uitgesloten.

Toetsing

De kleine marterachtigen wezel, hermelijn en bunzing zijn pas per sinds 1 maart 2019 niet meer vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen de provincie Gelderland. Daar het aantonen/uitsluiten van deze soorten een hoge inspanning vragen, waarbij niet kan worden vastgesteld/uitgesloten of bijvoorbeeld de wezel ook daadwerkelijk in een muizenholletje verblijft die door de plannen komt te vervallen, wordt voorgesteld om in deze situatie uit te gaan dat de kleine marterachtigen binnen het plangebied voorkomen en hier middels maatregelen de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten ter plaatse te allen tijde te behouden.

Een uitgebreide separate gebiedsanalyse wordt uitgevoerd om uit te wijzen welke (potentiele) waarden voor kleine marterachtigen in het gebied aanwezig zijn. Hiermee wordt in kaart gebracht welke waarden voor deze soorten verloren gaan, en waar deze zich bevinden. Indien nodig wordt de inrichting gewijzigd, en/of kan een aanpassing van de landschappelijke inpassing nodig zijn om meer of bepaalde typen habitat te realiseren. Daarnaast worden bij voorbaat de volgende maatregelen uitgevoerd:

- Ontzien gevoelige periode: Dit betreft de voortplantings-/kraamperiode van 15 maart tot 1 september. Binnen deze periode mogen er geen werkzaamheden plaatsvinden op locaties met potentiële verblijfplaatsen als muizenholletjes.
- Opwaarderen leefgebied rondom het toekomstige verharde werkterrein. Hierbij zullen mantel- en zoomvegetatie langs de (nieuwe) bosranden en extra oeverzones met ruigte vegetatie worden aangelegd. Daarnaast wordt voorgesteld om takkenrillen en boomstronken te plaatsen in de meer opener delen en in de bosranden. Dit alles levert naast schuilgelegenheid voor de kleine marterachtigen zelf ook meer schuilgelegenheid aan o.a. muizen, wat een belangrijke voedselbron is voor kleine marterachtigen.

Door deze maatregelen grotendeels al toe te passen alvorens delen van de huidige bossstrook met randzones worden verwijderd blijft er te allen tijde voldoende geschikt habitat behouden en door de gevoelige periodes te ontzien wordt het voortplantingssucces niet negatief beïnvloed en wordt het doden en verwonden redelijkerwijs voorkomen. Door dit alles blijft de functionaliteit behouden en is het

aanvragen van een ontheffing voor het overtreden van een verbodsbepaling ten aanzien van de nationaal beschermde soorten mogelijk niet noodzakelijk. Uit voorzorg omtrent de juridische zekerheid wordt wel geadviseerd het plan van aanpak met inrichtingsvoorstel middels een ontheffingsaanvraagprocedure bij de provincie voor te leggen. Hiermee wordt een eventuele juridische discussie bij een mogelijke controle vanuit handhaving, met stillegging tot gevolg, op voorhand voorkomen.

Verder dient in het kader van de zorgplicht ook voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen van wel vrijgestelde soorten als de egel.

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van de ringslang. De waarnemingen hebben betrekking op de natuurgebieden in de buurt, met name de uiterwaarde van de Linge. Het plangebied zelf en de directe omgeving biedt geen geschikt habitat voor deze soort, mede vanwege het ontbreken van onder andere bodemstructuur en potentiële broedhoppen. Het voorkomen ervan binnen het plangebied is daarmee dan ook redelijkerwijs uitgesloten.

Negatieve effecten en overtredingen ten aanzien van op reptielen zijn op voorhand redelijkerwijs uitgesloten.

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied zijn algemene soorten bekend als bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander. Volgens de verspreidingsgegevens zijn in de omgeving van het plangebied ook de niet vrijgestelde rugstreeppad, poelkikker, heikikker en kamsalamander bekend. Zelf bevat het plangebied geen oppervlaktewater, waardoor voortplanting hier is uitgesloten. Met name de sloot met veel water vegetatie langs de oostzijde van het plangebied biedt mogelijk geschikt voortplantingshabitat aan de kamsalamander en de heikikker, waardoor het plangebied, met name de oostzijde, mogelijk landhabitat voor deze soorten betreft. Aanwezigheid van rugstreeppad en poelkikker zijn gezien het ontbreken van geschikt habitat niet te verwachten. Rugstreeppad leeft in ondiepe, snel opwarmende plassen, met een zandige bodem en weinig vegetatie. Poelkikker komt voor in voedselarme en schone wateren op heide en in bosgebieden. Gezien de ligging aan zwaar bemeste akkers en graslanden zijn deze habitattypes niet aanwezig.

Toetsing

De voorgenomen plannen kunnen mogelijk een (tijdelijke) afname van landhabitat van de heikikker en de kamsalamander veroorzaken. Hieromtrent is reeds een vervolgonderzoek middels eDNA naar de aanwezigheid van deze soorten uitgevoerd om te bepalen of deze in de sloot ten oosten van het plangebied aanwezig zijn, en daarmee het plangebied gebruiken als landhabitat. Naast de kamsalamander geeft deze methodiek ook zekerheid omtrent de aanwezigheid van de heikkikker, ondanks dat deze techniek voor deze soort relatief nieuw is.

In algemene zin geldt dat amfibieën dermate veel eDNA in het water achterlaten (mits er bemonsterd wordt in de periode dat de dieren in het water aanwezig zijn) dat eDNA een zeer geschikte methodiek is om een soort aan te tonen. Specifiek voor heikikker heeft Datura Molecular Solutions in 2015 een validatie gedaan. De primers zijn ontwikkeld en getest met behulp van software (op basis van de database met waarin alle Nederlandse amfibieën aanwezig zijn). Tevens zijn de primers in het lab getest op weefselsamples van heikikker, en diverse verwante soorten. Tenslotte hebben ze de detectiekansen in het veld getoetst. Ze hebben 4 vennen bemonsterd waarin heikikker in redelijk tot hoge dichtheid aanwezig was. Deze 4 samples waren alle positief. Daarnaast zijn er 5 poldersloten bemonsterd waar de dichtheid heikikker laag is. Ook deze 5 samples scoorde allen 12/12 replica's positief (zelfs als er slechts 90 mL water bemonsterd werd). Dus ondanks de lage aantallen heikikker, vonden we een zeer hoge eDNA concentratie. Kortom: alle 9 samples ter controle waren positief, onafhankelijk van de populatiedichtheid. Daarmee is aangetoond dat de detectiekansen zeer hoog zijn, en daarmee de methodiek dus bij uitstek geschikt is om ook afwezigheid van de soort aannemelijk te maken. Dat eDNA voor de heikikker niet genoemd wordt in het kennisdocument of het document van het Netwerk Groene Bureaus heeft te maken met het feit dat er überhaupt weinig onderzoek gedaan wordt naar heikikker en de eDNA methodiek voor heikikker daarmee minder bekend is, dan bijvoorbeeld voor een grote modderkruiper of kamsalamander. Daarbij zijn de documenten in de essentie al in een vroeg stadium opgesteld, toen de resultaten van eDNA en de heikikker nog niet bekend waren. Daarbij betreffen het levende documenten en zijn dit niet de enige inventarisatiemogelijk als andere methoden ecologisch kunnen worden verantwoord, en dat is bij heikikker en eDNA het geval. Daarom is de methodiek met eDNA voor heikikker net zo geschikt als voor bijvoorbeeld een kamsalamander.

Uit het eDNA-onderzoek is gebleken dat geen van beide soorten in de naastgelegen sloot voorkomt. Hierdoor zal er bij uitvoering van de kap- en grondwerkzaamheden ter plaatse van het bos geen sprake zijn van een overtreding en is een ontheffingsaanvraag met betrekking tot een amfibieënsoort bij dit plan niet aan de orde. Wel dient tijdens de werkzaamheden in het kader van de algemene zorgplicht voldoende zorg te worden gedragen voor aanwezige individuen van vrijgestelde algemeen voorkomende soorten als de bruine kikker en de gewone pad.

Vissen

Grote modderkruiper is hier in de directe omgeving waargenomen. De aanwezige sloten blijven echter allen behouden, ook de sloot aan de oostzijde wordt niet gedempt. Hierdoor kan deze soortgroep verder buiten beschouwing worden gelaten. Negatieve effecten en overtredingen ten aanzien van vissen zijn op voorhand uitgesloten.

Ongewervelde diersoorten

In de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van rivierrombout. Deze soort stelt echter zeer specifieke eisen aan zijn habitat, wat in het plangebied niet aanwezig is. Daarbij biedt het plangebied geen geschikt (voortplantings-)habitat voor deze soortgroepen. Aantasting van (deel)populaties van een beschermde libellen- of vlindersoort is met zekerheid niet aan de orde. De aanwezigheid van de overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, is eveneens uitgesloten. Binnen het plangebied en in de omgeving is

hiervoor geen geschikt habitat aanwezig. Negatieve effecten en overtredingen ten aanzien van beschermde ongewervelde soorten zijn op voorhand uitgesloten.

Vaatplanten

In de omgeving van het plangebied (<5 km) zijn geen beschermde soorten vaatplanten bekend. Gezien het aanwezige biotoop is de aanwezigheid van beschermde vaatplanten hier ook niet te verwachten. Negatieve effecten voor beschermde vaatplanten worden op voorhand uitgesloten.

Conclusies

Gelet op de potentiële ecologische waarden kan het voorgenomen plan in overeenstemming met de nationale natuurwetgeving en het provinciale natuurbeleid worden uitgevoerd, mits voorafgaand en tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden het bepaalde in de Wet natuurbescherming, onderdeel soorten, in acht wordt genomen:

- Tijdens het huidige broedseizoen mag het buizerdnest niet binnen 75 meter betreden worden door personen of materieel;
- Ten aanzien van broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten dient, om overtreding op voorhand redelijkerwijs te voorkomen, het verwijderen van de bomen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, of een controle moet de aanwezigheid van een broedgeval kunnen uitsluiten;
- Voor kleine marterachtigen dienen op voorhand maatregelen te worden getroffen om de (potentiële) functionaliteit van het plangebied voor wezel, hermelijn en bunzing te behouden en het voortplantingssucces niet negatief te beïnvloeden. Daarnaast zal er op basis van een gebiedsanalyse worden gekeken in hoeverre de inrichting van het plangebied dient te worden aangepast ten gunste van kleine marterachtigen. Tevens wordt geadviseerd het geheel middels een ontheffingsaanvraagprocedure voor te leggen bij de provincie Gelderland.
- Middels eDNA-onderzoek is de aanwezigheid van niet vrijgestelde amfibieën soorten uitgesloten.
- Ten behoeve van vrijgestelde algemene soorten, zoals konijn, egel, bruine kikker en gewone pad, dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

Verder dient er ontheffing te worden aangevraagd voor het onderdeel houtopstanden ten behoeve van de kap en herbepplanting op andere grond.

Vervolgonderzoek ten behoeve van het NNB is bij dit plan verder niet aan de orde. Wel dient nader onderzoek plaats te vinden naar stikstofdepositie in Natura 2000 gebieden.

Samenvatting

In onderstaande tabel is samengevat of de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten kan hebben op beschermde soorten en/of gebieden, en wat de eventuele vervolgstappen zijn, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is tevens weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht (potentiele) aanwezigheid beschermde soorten/gebieden en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Potentieel aanwezig	Sprake van overtreding	Vervolgtraject / maatregelen	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Algemeen	Ja	Op voorhand te voorkomen	Opgaand groen buiten broedseizoen verwijderen of controle vooraf	Globale broedseizoen loopt van maart tot half augustus
	Jaarrond beschermd	Nee	Op voorhand te voorkomen	Tijdens broedseizoen 75m afstand bewaren tot buizerdnest	-
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Nee	Nee	-	-
	Foerageerhabitat	Ja	Op voorhand te voorkomen	Licht gericht en uitschijnend op opgaand groen vermijden	-
	Vliegroutes	Ja	Op voorhand te voorkomen		-
Grondgebonden zoogdieren		Ja	Op voorhand te voorkomen	Inrichtingsmaatregelen tbv kleine marterachtigen, daarnaast zorgplicht vrijgestelde soorten	Ecologisch werkprotocol / inrichtingsplan voorleggen bij provincie middels ontheffingsaanvraag.
Reptielen		Nee	Nee	-	-
Amfibieën		Ja	Nee	Vervolgonderzoek naar aanwezigheid heikikker en kamsalamander is uitgevoerd, deze zijn niet aanwezig.	Wel zorgplicht voor vrijgestelde (algemeen voorkomende) soorten
Vissen		Nee	Nee	-	-
Ongewervelden		Nee	Nee	-	-
Vaatplanten		Nee	Nee	-	-

Gebiedsbescherming	Afstand tot gebied	Sprake van aantasting	Vervolgtraject	Bijzonderheden / opmerkingen
Natura 2000	ca. 4,7 km	Niet op voorhand uit te sluiten	Uitvoeren aeriusberekeningen	
Natuurnetwerk Nederland	ca. 550 m	Nee	-	Wezenlijke ecologische waarde en kenmerken blijven gelijk
Houtopstanden	-	Ja	Ontheffing aanvragen voor kap en herbeplanting op andere locatie	Herplant binnen 3 jaar na kap en dit dient kwalitatief en kwantitatief vergelijkbaar te zijn

Geraadpleegde bronnen

Algemene Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dietz C., O. von Helvesen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Algemene websites

- bij12.nl (kennisdocumenten van o.a. huismus, gierzwaluw en diverse vleermuissoorten)
- eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
- floron.nl (soortgegevens planten)
- ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- sovon.nl (soortgegevens vogels)
- synbiosys.alterra.nl/natura2000 (Natura 2000-gebieden)
- verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
- vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01 (wettekst Wet natuurbescherming)
- zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Provinciale websites

- [gelderland.nl/Kaartenencijfers](http:// gelderland.nl/Kaartenencijfers) (NNN en natuurbeheerplan Gelderland)